

Dumpningsfonden, ett konkret steg mot ökad säkerhet vid dykning.

Ända sedan sportdykningens begynnelse har utövare antingen skadats eller omkommit under aktiviteten. Vid försök till en analys av olycksorsaker fann man att många av de förolyckade hade viktbältet kvar på kroppen när de drunknade. Viktbältet var inte olycksorsaken, men slutsatsen som drogs var att dykarna kanske inte ville släppa bältet eftersom det betingade ett pris och att dykarna ända in i det sista hoppades att de skulle klara av situationen. När sedan omdömet sviktade, under panik och syrgasbrist, mot slutet av kampen för livet, så var det för sent.

Styrelsen för SSDF beslöt därför, som ett resultat av analysen, att 1984 inrätta en Dumpningsfond. Denna dumpningsfond skulle vara en pott med pengar ur vilken man kunde få ersättning om man i en livshotande situation hade tvingats göra sig av med något i utrustningen, vanligen viktbältet, för att klara livhanken. Tanken var naturligtvis att medvetandegöra vissheten om rätt till ersättning för att göra det lättare att släppa t.ex. viktbältet och inte utsätta sig för ytterligare fara i tillbudssituationen. Ansökningar om utbetalning från Dumpningsfonden skall behandlas generöst. Livräddande beteendemönster under dykning skall, så långt det är möjligt, inpräntas och alltid gå före intresset att rädda egendom. En grupp förtroendevalda genom SSDF:s styrelse ingår i den granskningskommitté som handlägger ärenden knutna till Dumpningsfonden och som avgör storleken på ersättningen. Under de första åren var det Kenneth Gustafsson, Anders Borén och Christer Lundman som utgjorde denna kommitté.

Dumpningsfonden marknadsfördes och blev snabbt en uppskattad medlemsförmån för SSDF-anslutna dykare. Hur utbetalningarna fördelats under åren framgår av tabellen. Det är inte möjligt att ur det tillgängliga materialet avgöra om antalet dödsfall minskat på grund av Dumpningsfonden eller på grund av andra samtidiga åtgärder (förbättrade andningsventiler och flythjälpmiddel m.m.).

Trots att flera utbetalningar gjordes växte fonden till ett sexsiffrigt belopp i mitten av 1990-talet. För att inte riskera att fonden skall komma i obalans med ansökningarna beslutades därför att därefter inte avsätta ett fast belopp årligen utan att år för år tillföra fonden ett lämpligt belopp från årets budget.

År	Antal Ansök	Utbetalt belopp	Medel kr/ansökan	Antal medlemmar i SSDF snitt/år	Antal döda i dykning i perioden	Medel/år
1984 – 1989	17	19 502	1147	15000	12	2.4
1990 – 1994	20	27 120	1356	18000	24	4.8
1995 – 1999	13	5 141	395	16000	23	4.6
2000 – 2004	6	8 079	621	12500	17	3.4
2005 -	3	11 790	3930	9500	7	3.5

Av statistiken kan man utläsa att 90-talet verkar ha varit olycksdrabbat. Orsaken till detta kan finnas i det faktum att utbildningen av sportdykare i Sverige då tog fart och att kvaliteten på utbildningen inte alltid riktigt hanns med. Tyvärr saknar vi än i dag ett bra mått på hur mycket det dyks i Sverige. Idén att dokumentera mängden luft som används av sportdykare, genom att kompressorernas körjournaler rapporteras till en person som sammanställer data, har ännu inte fått genomslagskraft. Det är vår förhoppning att vi i framtiden skall bli så

Om dumpningsfonden. Manus för Sportdykaren hösten 2007

säkerhetsmedvetna att alla också inser fördelen med att ha god statistik så att analysen av det som händer kan bli riktig.

Ur tabellen kan också utläsas att i några av perioderna har stora ersättningar utbetalats. Det har då rört sig om ersättning även för annan utrustning än viktbälte som dumpats. År 1993 utbetalades exempelvis 22 565 kronor, varav 20 000 utgjorde ersättning för två kompletta andningsutrustningar som dumpats utan att återfinnas. Efterföljande år 1994 gjordes inga utbetalningar.

En förutsättning för att ”dumpningsmanövern” skall ha en livräddande effekt är att man tränar tekniken med fri uppstigning och att man tagit på sig utrustningen i rätt ordning så att inte viktbältet blir hängande i en grenrem eller någon annan dräktdetalj. Här spelar parkontrollen på land/ytan före dyk en viktig roll. En av skillnaderna i dykprocedur mellan yrkesdykare, som är nästan fria från dödsfall i dykning, och sportdykare är inte sällan att kontrollen av dykaren skiljer sig åt innan han/hon går i vattnet. I samband med yrkesdykning med tung utrustning är detta extra viktigt eftersom den tunge dykaren sällan har möjligheten att dumpa vikter och göra fri uppstigning. Det är vår övertygelse att antalet döda i sportdykning kan minskas ytterligare om alla följde de regler och den praxis för parkontroll före dyk som finns.

Dagens viktbälte för lätt dykning har ofta ett snabbspänne. Detta är en grundförutsättning för att man skall kunna dumpa bältet enkelt i en nödsituation. Det har inte alltid varit så att bältet haft ett bra snabbspänne.

Några exempel på viktbälten med olika spännen. De två längst till höger används vid tung yrkesdykning.

Vi vill också rekommendera att instruktörer och dykarledare i samband med dykgenomgång alltid tar upp dumpning av viktbälte som en punkt på dagordningen inför dyken ”Och så var det det här med viktbältet”. Envist tjat skapar trots allt hållpunkter för minnet och i tillbudssituationen skall dykare dumpa reflexmässigt utan föregående kostnads kalkyl.